

บทที่ 23
การประกันต่อ
(REINSURANCE)

การประกันต่อ คือ การที่บริษัทรับประกันชีวิตโอนภัยที่รับประกันทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของกรมธรรม์หนึ่งไปยังอีกบริษัทรับประกันชีวิตหนึ่ง เพราะเกรงว่าภัยที่รับเสี่ยงมานั้นเกินกว่ากำลังของบริษัท ทั้งนี้เพราะว่าบริษัทประกันชีวิตโดยทั่วไปไม่ต้องการปฏิเสธที่จะรับประกันชีวิตของผู้เอาประกันที่ดี ทั้งนี้ถ้าจำนวนเงินที่รับเสี่ยงภัยของผู้เอาประกันรายใดมีมากกว่าที่บริษัทพึงรับไว้ได้ แทนที่บริษัทจะรับประกันเพียงเท่าจำนวนเงินที่จะรับได้ซึ่งบริษัททั่วไปไม่ปฏิบัติ แต่หาทางออกโดยขอร้องให้บริษัทรับประกันชีวิตอื่นช่วยแบ่งเบาภาระการเสี่ยงภัยนั้น หรือในกรณีที่บริษัทต้องการกระจายการเสี่ยงภัยแต่ละรายคือ แทนที่จะรับประกันภัยไว้ทั้งหมด ก็อาจหาทางออกโดยวิธีการดังกล่าวได้ เช่นบริษัทพบว่าภัยที่รับประกันนั้นบางกรมธรรม์มีจำนวนเงินที่เอาประกันมากเกินไป หรือมีความเสี่ยงมาก จึงให้บริษัทประกันชีวิตอื่นช่วยรับช่วงการเสี่ยงภัยบางส่วนไปเสียบ้าง บริษัทที่เอาภัยไปประกันต่อ เรียกว่า "Direct Writing" หรือ "Ceding" หรือ "Reinsured" และบริษัทที่รับประกันต่อ เราเรียกว่า "Reinsurer" หรือ "Assuming" การดำเนินการประกันต่อนี้เรียกว่า "Cession" และผู้รับประกันต่อ อาจเอาภัยไปประกันต่อไว้อีกต่อหนึ่ง การกระทำนี้เรียกว่า "Retrocession"

วัตถุประสงค์ของการประกันต่อ มีดังนี้คือ:—

- ๑) เพื่อโอนความรับผิดชอบของบริษัทแต่บางส่วนหรือทั้งหมด หรือ
- ๒) เพื่อช่วยในการประกอบกิจการประกันชีวิต

ในการดำเนินการประกันต่อนี้ บริษัทรับประกันต่อจะได้รับเบี้ยประกันจากบริษัทประกันชีวิตที่ได้รับประกันภัยนั้นไว้แต่จะจ่ายค่านายหน้าให้ ซึ่งปกติจะมีจำนวนมากกว่าที่บริษัทจ่ายให้แก่ผู้แทนของตน

การรับประกันต่อเพื่อช่วยรับโอนความเสี่ยงจากบริษัทอื่น เรียกว่า การรับประกันต่อ “Assumption” การรับประกันต่อเพื่อช่วยในการประกอบการประกันชีวิตเรียกว่า “Indemnity”

๑. Assumption Reinsurance

การรับประกันต่อวิธีนี้มีประโยชน์ที่ว่า ขณะที่บริษัทประกันชีวิตกำลังประสบความเดือดร้อนทางการเงิน จึงต้องการที่จะถ่ายเทหรือลดความรับผิดชอบเพื่อจะไม่ต้องประสบความล้มเหลวหรือเลิกสัมกิจการ (ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายจะได้แก่ผู้เอาประกันชีวิตนั่นเอง) บริษัทที่รับประกันต่อส่วนมากได้แก่บริษัทที่มีฐานะการเงินดีจะเข้ารับช่วงการเสี่ยงภัยและสิทธิที่จะได้รับเบี้ยประกันที่ผู้เอาประกันจะพึงจ่ายในอนาคต ถ้าผู้รับประกันต่อต้องประสบความเดือดร้อนทางการเงินก็อาจจะไปประกันต่อกับอีกบริษัทหนึ่งก็ได้ บริษัทอาจดำเนินวิธีการอื่น แทนที่จะทำการรับประกันต่อเพื่อให้พ้นจากความยุ่งยากทางการเงินโดยการเข้าร่วมกับบริษัทประกันชีวิตอื่น หรือเลิกประกอบการประกันชีวิตในบางแห่ง หรือไม่รับประกันในภัยประเภทนั้น ๆ ก็ได้

๒. Indemnity Reinsurance

คือบริษัทประกันชีวิตทำการประกันต่อกรรมธรรม์แต่ละรายในความเสี่ยงภัยทั้งหมด หรือแต่บางส่วน วิธีนี้ใช้กันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการกระทำเช่นนี้อยู่ที่ว่า บริษัทประกันชีวิตไม่ต้องเสี่ยงภัยในรายหนึ่งรายใดมากเกินไป เพราะบริษัทประกันชีวิตไม่ว่าใหญ่หรือเล็กจะกำหนดจำนวนรับเสี่ยงภัยของกรรมธรรม์แต่ละรายไว้ หรือที่เราเรียกว่า “Retention Units” จำนวนนี้จะมีเท่าใด ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินส่วนเกิน “Policy Holders’ Surplus” และความชำนาญในการรับประกันภัยประเภทนั้นของบริษัท บริษัทต่างประเทศ เช่น สหรัฐ เสียภัยในรายหนึ่งๆ ระหว่าง \$ ๑,๐๐๐ สำหรับบริษัทเล็กไปจนถึง \$ ๕๐๐,๐๐๐ สำหรับบริษัทที่มีขนาดใหญ่ แต่ในบริษัทหนึ่งอาจกำหนดจำนวนเงินที่จะรับเสี่ยงภัยไว้หลายจำนวนก็ได้ ขึ้นอยู่กับแบบของการประกัน อายุและเพศของผู้เอาประกัน และชนิดของภัยที่รับเสี่ยงว่าเป็นภัยที่อยู่ในมาตรฐานที่จะพึงรับประกันด้วยอัตราเบี้ยประกันปกติได้หรือไม่

บริษัทจะรับเสี่ยงภัยในรายหนึ่ง ๆ มากน้อยแล้วแต่อายุของผู้เอาประกัน คือผู้เอาประกันที่มีอายุสูง บริษัทจะกำหนดจำนวน Retention น้อยกว่ากรรมธรรม์ที่ผู้เอาประกันมีอายุต่ำกว่า บริษัทย่อมคำนึงถึงความปลอดภัยของภัย ถ้ามีความปลอดภัยมากขึ้น บริษัทก็จะเพิ่มจำนวนรับเสี่ยงภัย (Amount of Retention) มากขึ้นตามส่วน อย่างไรก็ตามบริษัทที่มีฐานะการเงินดีย่อมจะรับเสี่ยงภัยในรายหนึ่ง ๆ สูงขึ้น ฐานะการเงินของบริษัทวัดได้จากจำนวนเงินทุนและเงินส่วนเกิน "Capital and Surplus" ว่ามีมากน้อยเพียงใด

ประการที่สอง Indemnity Reinsurance นี้ช่วยบริษัทในการพิจารณาการรับเสี่ยงภัย เพราะโดยทั่วไปบริษัทย่อมไม่รับประกันภัยรายใดเกินกว่าจำนวนความสามารถทางการเงินของบริษัททำให้ต้องเสียลูกค้าและการแข่งขัน ในกิจการโดยวิธีการประกันต่อทำให้บริษัทสามารถรับประกันภัยโดยไม่จำกัดจำนวน และแม้ว่าภัยที่รับประกันจะมีการเสี่ยงมาก (Substandard) เพราะบริษัทรับประกันต่อส่วนมากมีความชำนาญในการรับประกันภัยประเภทดังกล่าว หรือบริษัทประกันชีวิตที่ทั้งใหม่และยังเล็กแสวงหาคำแนะนำในการดำเนินการรับประกันจากบริษัทรับประกันต่อ เพราะเห็นว่ามี ความชำนาญดีกว่าเนื่องจากบริษัทรับประกันต่อรับประกันภัยจากบริษัทประกันอื่น ๆ และมีความรู้เกี่ยวกับภัยประกันชีวิตหลายแบบหลายอย่าง ทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถรับประกันภัยนั้นได้ด้วยอัตราเบี้ยประกัน และแบบของกรรมธรรม์ที่ถูกต้อง

สัญญาประกันต่อระหว่างบริษัทประกันชีวิตกับบริษัทรับประกันต่อ ย่อมไม่ผูกพันผู้เอาประกันชีวิต เพราะผู้เอาประกันชีวิตย่อมจะเรียกร้องกับบริษัทที่ตนทำการประกันไว้ ให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนโดยไม่คำนึงว่าจะมีการประกันต่อหรือไม่ อย่างไรก็ตามบริษัทประกันชีวิตจะปรึกษาหารือกับบริษัทประกันต่อก่อนเสมอเมื่อมีปัญหาทางกฎหมาย ระยะเวลาของสัญญาประกันต่อ ย่อมขึ้นอยู่กับระยะเวลาของกรรมธรรม์ประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตมีไว้กับผู้ถือกรรมธรรม์ ในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันบริษัทรับประกันต่อจะจ่ายเงินให้แก่บริษัทรับประกันชีวิตเป็นก้อนใหญ่ก้อนเดียว แม้ว่าบริษัทประกันชีวิตจะตกลงจ่ายแก่ผู้เอาประกันเป็นงวดก็ตาม จำนวนความรับผิดชอบของบริษัทรับประกันต่อย่อมไม่เปลี่ยนแปลง ทราบเท่าที่บริษัทประกันชีวิตยังมีความรับผิดชอบตามสัญญาอยู่กับผู้ถือกรรมธรรม์

เว้นไว้แต่ถ้าผู้เอาประกันได้กระทำการใดที่กระทำให้อาจหาเงินที่เอาประกันไว้กับบริษัทประกันชีวิตเปลี่ยนแปลง หรือจำนวนมูลค่าเวนคืนเงินสลดลดลงอันเนื่องมาจากการค้างชำระเบี้ยประกันหรือการเลิกสัญญา หรือบริษัทประกันชีวิตเพิ่มจำนวนเสี่ยงภัย "Retention" โดยลดจำนวนภัยที่ประกันต่อไว้แล้วลงบ้าง เช่นบริษัทประกันชีวิตที่กำลังขยายกิจการต้องการเพิ่มความรับผิดชอบ

แบบของการประกันต่อ

การประกันต่ออาจกระทำได้ ๓ วิธีด้วยกัน คือ:—

1. Yearly Renewable Term Insurance
2. Coinsurance
3. Modified Coinsurance

๑. Yearly Renewable Term Insurance

คือ บริษัทประกันชีวิตซื้อสัญญาประกันต่อชั่วระยะเวลาอายุ ๑ ปี จากบริษัทผู้รับประกันต่อ ซึ่งมีจำนวนเงินประกันเท่ากับจำนวนความเสี่ยงภัยสุทธิ (Net Amount At Risk) ของบริษัทที่มีกรรมธรรม์ประกันชีวิตนั้น สัญญาประกันต่อชั่วระยะเวลา ๑ ปีนี้มีข้อตกลงให้บริษัทรับประกันชีวิตขอต่อสัญญาได้ทุกปี โดยเสียเบี้ยประกันที่คำนวณจากความเสี่ยงภัยสุทธิที่ลดลงทุกปี เมื่อบริษัทรับประกันชีวิตมีเงินสำรองประกันชีวิตของกรรมธรรม์นั้นเพิ่มขึ้น เช่น บริษัทประกันชีวิตรับประกันชีวิตรายหนึ่งไว้เป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ต้องการรับประกันไว้เอง (Retention) เพียง ๕๐,๐๐๐ บาท และประกันต่อเสีย ๖๐,๐๐๐ บาท เมื่อผู้เอาประกันถึงแก่กรรมละ บริษัทผู้รับประกันต่อจะจ่ายเงินทดแทนให้เท่ากับจำนวนแตกต่างระหว่าง ๖๐,๐๐๐ บาท กับจำนวนเงินสำรองสันนิษฐานของจำนวนเงิน ๖๐,๐๐๐ บาทที่บริษัทรับประกันชีวิตสะสมไว้ ฉะนั้นบริษัทรับประกันชีวิตจะจ่ายเงินสำรองของส่วน ๖๐,๐๐๐ บาท และที่ได้รับจากบริษัทรับประกันต่อ พร้อมด้วยจำนวนที่รับประกันไว้เอง (Retention) ๕๐,๐๐๐ บาท ได้เท่ากับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แก่

ผู้เอาประกัน การประกันต่อแบบนี้บริษัทรับประกันชีวิตจะแจ้งให้บริษัทรับประกันต่อทราบทุกปี ถึงจำนวนความเสี่ยงภัยที่บริษัทรับประกันต่อมีอยู่ และบริษัทรับประกันต่อก็จะแจ้งให้ทราบถึงอัตราเบี้ยประกัน ที่บริษัทรับประกันชีวิตจะจ่ายให้ในปีนั้น อัตราเบี้ยประกันนี้เป็นอัตราสุทธิ เพราะบริษัทรับประกันต่อคาดว่าจะสามารถหักค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปคืนจากการที่ใช้อัตรามรณะและอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าเป็นจริง เพื่อความปลอดภัยบริษัทประกันต่อเป็นผู้จ่ายค่านายหน้า ภาษี ค่าตรวจโรคและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการรับประกันชีวิต อัตราเบี้ยประกันที่บริษัทรับประกันชีวิตต้องจ่ายแก่บริษัทรับประกันต่อในปีแรก เท่ากับครึ่งหนึ่งของอัตราเบี้ยประกันในปีต่อๆ ไป เพราะบริษัทประกันชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายปีแรกสูง การที่ผู้รับประกันต่อสามารถลดอัตราเบี้ยประกันในปีต่อๆ ไปได้ก็เพราะอัตรามรณะในปีแรกค่าเนื่องมาจากการเลือกภัย บริษัทรับประกันต่อโดยปกติไม่จ่ายเงินปันผลให้แก่บริษัทประกันชีวิต แม้ว่าบางบริษัทที่รับประกันต่ออาจสัญญาคืนเบี้ยประกันที่เรียกเก็บ อีกประการหนึ่งเนื่องจากบริษัทรับประกันชีวิตเป็นผู้เก็บเงินสำรองประกันชีวิตทั้งสิ้น (ทั้งที่ประกันต่อด้วย) จึงต้องรับผิดชอบในการจ่ายมูลค่าเงินสด การกู้ยืม (Policy Loan) และการจ่ายเงินผลประโยชน์อื่นๆ ฯลฯ

บริษัทที่มีขนาดเล็กและขนาดกลางนิยมการประกันต่อแบบนี้ เพราะบริษัทเป็นผู้เก็บรักษาเบี้ยประกันทั้งสิ้นทำให้มีเงินไปลงทุนได้มากขึ้น และการประกันต่อวิธีนี้ช่วยให้บริษัทประกันชีวิตสามารถทำการประกันต่อกับบริษัทที่ไม่ได้อนุญาตให้รับประกันต่อในประเทศนั้นๆ ซึ่งการกระทำเช่นนี้บริษัทประกันชีวิตจะไม่ได้รับอนุญาตให้หักเงินสำรองของจำนวนเงินที่ไปประกันต่อ

๒. Coinsurance การประกันต่อแบบนี้บริษัทประกันชีวิตโอนจำนวนเงินที่เอาประกันต่อ (๖๐,๐๐๐ บาท) ไปยังผู้รับประกันต่อ ซึ่งจะจ่ายเงินจำนวนนี้เมื่อผู้เอาประกันมีสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับเงินที่ประกันตามสัญญา ผู้รับประกันต่อจะต้องรับผิดชอบตามส่วนในการจ่ายมูลค่าเวนคืนเงินสดและผลประโยชน์อื่นเมื่อมีการไต่ถอนกรมธรรม์ หรือกล่าวได้ว่าบริษัทรับประกันต่อก็คือ ผู้รับผิดชอบร่วมกับบริษัทรับประกันชีวิต แต่ไม่เกินส่วนที่รับประกันไว้โดยจะได้รับเบี้ยประกันขึ้นต้นจากบริษัทรับประกันตามส่วน ฉะนั้นจึงต้องเก็บ

เงินสำรองประกันชีวิตเอง บริษัทรับประกันต่อจึงต้องช่วยจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแก่บริษัทรับประกันชีวิตในการรับประกันชีวิตนั้น เช่นค่านายหน้า ภาษี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามส่วนที่รับประกันต่อไว้ เว้นแต่ค่าตรวจโรคและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกภัย ทำให้บริษัทรับประกันต่อสามารถรับประกันโดยเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าผู้รับประกันชีวิตโดยตรง แต่อาจต้องร่วมเฉลี่ยกับบริษัทรับประกันชีวิตในการจ่ายเงินปันผล ซึ่งบางครั้งเป็นภาระแก่บริษัทถ้าไม่มีนโยบายการลงทุนที่ดี

ถ้าผู้เอาประกันขอได้ถอนกรมธรรม์เพื่อเอาเงินสด ผู้รับประกันต่อต้องช่วยจ่ายมูลค่าเวนคืนเงินสดตามส่วน และถ้าผู้เอาประกันขอซื้อกรมธรรม์ชำระค่าครบในยอดลด ผู้รับประกันต่อจะต้องรับผิดชอบตามส่วนนั้นด้วย แต่บริษัทไม่มีส่วนร่วมในการให้กู้ยืมเงิน (Policy Loan) การใช้สิทธิในการเลิกสัญญาอื่น ๆ แต่บริษัทจะจ่ายเงินทดแทนแก่ผู้รับประกันชีวิตเป็นจำนวนเงินก้อนเดียวเมื่อความเรียง้องตามสัญญาเกิดขึ้น

๓. Modified Coinsurance คือ บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินเบี้ยประกันขึ้นต้นส่วนที่เป็นของผู้รับประกันต่อให้โดยหักค่านายหน้า ค่าภาษี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และบริษัทประกันต่อจะจ่ายเงินสำรองเมื่อสิ้นปีแก่ผู้รับประกันชีวิต เท่ากับจำนวนแตกต่างระหว่างเงินสำรองสิ้นปีปัจจุบันกับเงินสำรองต้นปีปัจจุบัน หักด้วยดอกเบี้ย (Interest) ที่เงินสำรองต้นปีจะได้จากการลงทุน เพราะดอกเบี้ยนี้ควรเป็นของผู้รับประกันต่อ

การประกันแบบนี้ความเห็นมาจากที่ว่า เงินสำรองของส่วนที่รับประกันต่อควรให้บริษัทประกันชีวิตเป็นผู้เก็บแทน เพื่อในกรณีที่บริษัทรับประกันต่อมีคพรั่วหรือไม่สามารถชำระเงินทดแทนตามสัญญาได้ เนื่องจากกฎหมายบังคับให้บริษัทประกันชีวิตรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้เอาประกัน เพราะถือว่าสัญญาการประกันต่อเป็นสัญญาระหว่างบริษัทรับประกันชีวิตกับผู้รับประกันต่อเท่านั้น และในกรณีที่ผู้รับประกันต่อมิได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจในประเทศนั้น บริษัทรับประกันชีวิตต้องเก็บเงินสำรองเต็มจำนวนเท่าที่กำหนดไว้ในกฎหมาย จะหักส่วนที่เอาไปประกันต่อไม่ได้